

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

[Ἀναγκαία προσημείωσις. Αἱ κάτωθι σελίδες ἠδύναντο νὰ φέρουν καὶ τὸν τίτλον: «Ὅνειρα καὶ Πραγματικότης». Ἐγγράφον δὲ κυρίως διὰ νὰ χρησιμεύσουν ἅπασι διὰ παντός ὡς ἐγκύκλιος ἀπάντησις πρὸς ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀφελεῖς καὶ φαντασιοπλήκτους καὶ ἀεροκόπους νεανίας, οἵτινες πανταχόθεν γῆς ἑλληνικῆς καὶ ἀπὸ κάθε πόλιν καὶ κάθε γωνίαν τοῦ ἔξω ἑλληνισμοῦ, φιλοτιμοῦνται ν' ἀποστέλλωσιν, αὐτόκλητοι καὶ αὐτοσχέδιοι, πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Ἡμερολογίου τὴν ἀστείαν συνεργασίαν των, τὰ πρῶτα καὶ καχεκτικά προϊόντα τοῦ παιδικοῦ των καλάμου. Ὡς τὰς μελετήσουν, ὥς τὰς ἐνστερνισθοῦν, ὥς ἐξυπνήσουν, ὥς διδαχθοῦν, ὥς φωτισθοῦν. Καὶ ὥς πιστεύσουν ὅτι:—ἐάν, ἀντὶ νὰ κατατρίβουν χρόνον πολὺτιμον βανασουργοῦντες ἐξαμβλωματικά τετράστιχα, καὶ πεζογράμματα λυμφαντικά, καὶ διηγήματα ἀνεκδιηγήτως ἐνίοτε ἀκατιλόγιστα, καὶ εὐθυμογραφήματα(!) ἀπελπιστικῶς ἡλίθια κάποτε, ἐάν ἐχρησιμοποιοῦν τὸν χρόνον, τοὺς βραχίονας, τὴν εὐφυίαν καὶ τὸ σφρίγος των εἰς ἔργα θετικά καὶ παραγωγικά, εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, τὴν χειροτεχνίαν κλπ.—θὰ ἦσαν ἀσυγκρίτως ὠφελιμώτεροι εἰς ἑαυτοὺς ὥς ἄτομα καὶ ὡς πολῖτας, εἰς τὴν οἰκογένειαν, εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον σήμερον πνίγεται εἰς τὰ τέλματα τῆς γραφειοκρατίας, τῆς θεσιθηρίας, τοῦ δονκιωτισμοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς ἀερολογίας τῶν καφεείων! — Κ. Φ. Σκ.]

ΜΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

Ἰω. Θ. Δημητρόπουλος

ΠΙΣΤΕΥΩ καὶ θαυμάζω τὸν νόμον καὶ τὰ φαινόμενα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐξελίσσονται τὰ ἄτομα, αἱ ὁμάδες, τὰ χωρία, αἱ πόλεις, αἱ κοινωνίαι, τὰ ἔθνη, ὁ κόσμος. Εἰς τὴν ἰδικήν μας μάλιστα, τὴν νεοελληνικήν, τὴν ἀναζυμουμένην ἀκόμα, παρατηροῦνται καθημεριναὶ ἐκπλήξεις καὶ θαύματα μεταμορφώσεων. Βλέπει τις κοινωνικοὺς σκώληκας, ἀφανεῖς καὶ ἔρποντας ἕως χθές, οἱ ὁποῖοι μεταβάλλονται εἰς χρυσαλλίδας πτερουμένας εἰς τὸν αἰθέρα· λαθρεμπόρους, νὰ γίνωνται ἱππῶται τοῦ Σωτήρος· πρῶην ἐλλειμματίας, νὰ χειροτονοῦνται εἰς βουλευτάς· γυρολόγους τοῦ δρόμου, ν' αὐτοσχεδιάζωνται εἰς ὁμογενεῖς ἀβροδιαίτους· λούστρους, εἰς ἐκατομμυριούχους· ξυλοσχίστας, εἰς καθηγητάς. Ἐγνώρισα καὶ ἓνα ὑπουργόν

τῆς Παιδείας, ὅστις ἄλλοτε τρεῖς εἶχε ἀπορριφθῆ ἀπὸ τὸ Σχολαρχεῖον ὥς ἀνεπίδεκτος μαθήσεως.

Καὶ ὁμῶς μία κατ' ἐξοχὴν μεταμόρφωσις, ἀπότομος, αἰφνιδία, ἀστραπιαία—ὥς διὰ κινηματογράφου—τὴν ὁποίαν συνήντησα ἐσχάτως εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς νεαροῦ συμπαθοῦς μου φίλου, μ' ἔκαμε νὰ σταυροκοπηθῶ ἐμβρόντητος, καὶ νὰ αἰσθανθῶ τὸν ἡδονικὸν ἱλιγγον μιᾶς εὐαρέστου καταπλήξεως.

Οἱ ἀναγνώσται τοῦ *Ἡμερολογίου* τὸν ἐγνώρισαν ὥς ποιητὴν καὶ ὥς λογογράφον.

Ἦτο καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ὀνειροπόλους ὑπνοδάτας τῆς πραγματικῆς ζωῆς. Ἐγγραφε στίχους, ἐθαύμαζε τὴν σελήνην, συνδιελέγετο μὲ τὰ ἄστρα καὶ ἐταξείδευε εἰς τὰ νέφη. Ἐξῆ με χιμαίρας, μὲ ἰδεολογίας, μὲ ὄνειρα, μὲ σκιάς καὶ ἰνδάλματα, ὅπως ὅλοι σχεδὸν οἱ ἔφηβοι τῶν δεκαοκτῶ - τῶν εἴκοσι χρόνων. Δι' ἐν καλλιτεχνημένον λαξευτὸν τετράστιχον—καὶ ἔγραφεν ὄχι ἀσχημα—ἡδύνατο ν' ἀγρυπνήσῃ δλόκληρον νύκτα. Διὰ μίαν θεατρικὴν ἐπιτυχίαν—διότι κατεγίνετο καὶ εἰς δραματικὰ ἔργα—θὰ ἐχάριζε ὅλα τὰ μέγαρά τοῦ κ. Πεσμαζόγλου. Ἡ δόξα τῆς Τέχνης τὸν εἴλκυε ξετρελαμένον ὀπισθεν τῆς. Τὸν ἐθάμβωνε μὲ τὴν μαγικὴν τῆς χρυσόκονιν. Θὰ τὴν ἔφθανεν ἄρά γε; Θὰ τὴν ἡγγίξε; Χρ! ζήτημα. Καὶ ὁμῶς τὴν ἐδίωκε ἀσθημαίων, μὲ τὴν ἄσβεστον δίψαν ἑνὸς ἰδανικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπλαττε, ἐπίστευε καὶ κατεδίωκε.

Τὸν εἶχα γνωρίσει μαθητὴν ἀκόμη. Ἀνήσυχος πάντοτε, ἀφηρημένος, ἀεικίνητος, ἑξάλλος, ὥσάν κάτι νὰ ἐζήτει, τὸ ὁποῖον δὲν εὗρισκε. Πρὸς στιγμὴν, κατὰ τὰς ἀθῶας ποιητικὰς ἀφυπνίσεις τῆς πρώτης ἡλικίας, ἐνόμισε ὅτι θὰ τὸ εὗρισκε εἰς τὴν ποίησιν. Μέσα εἰς τὰ βιβλία του, μαζί μὲ τὴν Ἀλγεβραν καὶ τὴν Τριγωνομετρίαν, ἐκοιμᾶτο καὶ ἓνας φρεσκοτυπωμένος τόμος τοῦ Παράσχου ἢ τοῦ Μαρκοῦ, καὶ ἡ Φαρμακωμένη τοῦ Σολωμοῦ τοῦ εἶχε στοιχίσει ὄχι ὀλίγα μηδενικά. Εἰς τὰ μαθητικά του τετράδια ἐσχεδίαζεν, ἐσθυνεν, κατέστρωνε τετράστιχα, ἐσκόρπιζεν ἰδέας, ἐξωγράφιζεν ἐμπνεύσεις, ἐδημιούργει κόσμους ψευδεῖς, πλάσματα τῆς ἐφηδικῆς φαντασίας ἀραχνώδη. Ἐτελείωσε τὸ γυμνάσιον στιχουργῶν. Αἱ Μοῦσαι τὸν προέπεμψαν, ἔλεγες, ἐπὶ τοῦ Πηγάσου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐκεῖ, εἰς τὸ *φλογερὸ καμίνι*, τὸν παρέλαβεν ἡ Θέμις, ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς τὸν εἶχε δελεάσει, τοῦ ἐμειδία, τοῦ ὑπέσχετο. Τὰ λατινικά, διὰ τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀπορριφθῆ εἰς τὸ γυμνάσιον, τοῦ ἐχρησίμευσαν τῶρα διὰ τὸν λαδύρινθον τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Ἐρρίφθη συνωφρωμένος εἰς βαρυτέραν μελέτην. Ἀλλ' εἰς τὸ βάθος αὐτῆς αἱ ὀνειροπολήσεις του ἐσταματοῦσαν ἐνίστε ὥς αἰφνιδιαζόμεναι, ὥσάν νὰ συνήντων μίαν εἰρωνεῖαν μορφάζουσιν, ἓνα φράκτην ὑψηλόν, μίαν θύραν κλειστήν. Τί ἄρά γε νὰ ὑπῆρχεν ὀπισθεν αὐτῆς; Κανὲν ἴσως ἐκνευριστικὸν μαγγανοπήγαδον εἰρηνοδικεῖον; Τοῦ ἐφάνη ὅτι εἶχε παρεξηγήσει

τὸν ἑαυτὸν τοῦ· ὅτι ἡ δικηγορικὴ καταντᾷ ἐνίοτε ἡ πλαστογράφῃς τῆς σεμνῆς Θεᾶς. Ἡ Θέμις δὲν ἦτο τὸ ἰδανικόν του. Ἀλλὰ ποία ἦτο λοιπόν; Καὶ ποῖον δρόμον ἔπρεπε νὰ πάρῃ, διὰ νὰ συλλάβῃ τὸ συγκεχυμένον, τὸ ἄγνωστον εἰδωλόν;

Ἐξαφνα, μίαν ἡμέραν, εἶδεν ὀγδοήκοντα νέους, ὡς αὐτόν, θαλαρροῦς, ἀκμαίους, σφριγῶντας, οἱ ὅποιοι ἔτρεχαν ὡς δαιμονισμένοι ἐπὶ τὰ ἔγνη μιᾶς ἄλλης χιμαίρας. Ἐπρόκειτο νὰ διεξαχθῇ διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν τεσσάρων θέσεων ὑπολογιστῶν τοῦ Ναυτικοῦ. Βέβαια, ἡ μεγάλη ἐκείνη δράξ, ὁ ἱερός ἐκείνος λόχος (!) τῶν μικρῶν βιοπαλαιστῶν, ὁ ὅποιος ἐξεστράτευε λαχανιασμένος νὰ τὰς ἐκπορθήσῃ, θὰ ἠλεκτρίζετο τίς οἶδεν ἀπὸ ποῖον ὥρατον ἰδανικόν κρυπτόμενον ὑπὸ τὰς χρυσᾶς ἐπωμίδας καὶ τὸν ἀστεῖον μισθὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ! Καὶ ἔτρεξε καὶ αὐτός, ὀγδοηκοστὸς πρῶτος, διὰ τὰς χρυσᾶς ἐπωμίδας. Ἀνεσκουμπώθη, διηγωνίσθη, ἐπάλασεν. Καὶ μεταξὺ τῶν τεσσάρων ἐπιτυχόντων ἦτο καὶ αὐτός.

Τὸν εἶδα τότε ὑπὸ ἄλλην νέαν μορφήν. Μὲ τὸ πηλίκιον, τὰ χρυσᾶ σειρήτια, τὸν ἰέρα καὶ τὴν θεατρικὴν αὐταρέσκεϊαν τοῦ ἀξιωματικοῦ. Τώρα αἱ Μοῦσαι τὸν ἐτριγύριζον ἐρασμιώτεραι. Ἐξηκολούθουν γύρω του τὸν σαγηνευτικὸν χορὸν των. Εἰς τὰς συγκινήσεις τῆς φιλολογίας, τῆς ἐλαφρᾶς ψεῦ! φιλολογίας, προσετέθησαν καὶ τὰ θέλγητρα τῆς ναυτικῆς ζωῆς. Τίς οἶδε ποῖα ὄνειρα ἐθνικῆς μεγαλουργίας δὲν τοῦ ἐστροβίλισαν τὴν εὐδέξαπτον ἀκόμη φαντασίαν του. Διότι ἦτο ὄνειροπόλος πάντοτε. Τώρα μάλιστα κατεγίνετο συστηματικώτερον εἰς τὸ ἔργον τοῦ λογίου — εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὰ γράμματα... τοῦ Πτωχοπροδρόμου! Δύο - τρεῖς μισθοὺς του εἶχεν ἐξοδεύσει πρὸς ἐκδοσιν ἐνὸς τομιδίου διηγημάτων. Ἄλλους τόσους θὰ εἶχε προεξοφλήσῃ διὰ νὰ μοιράσῃ δωρεάν καὶ μὲ παρακλήσεις εἰσιτήρια κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἐνὸς κοινωνικοῦ του θραματίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπαίξετο εἰς τὸ ἐν Πειραιεὶ θέατρον. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην τὸν εἶδα ὀπισθεν τῶν παρασκηνίων τρέμοντα ἐκ συγκινήσεως, ἀναμένοντα ἐναγωνίως τὸν ἐφήμερον θρίαμβον τῶν φιλικῶν χειροκροτημάτων. Καὶ ὅταν ἐνεφανίσθη, πρῶτην φοράν, ἐπὶ τῆς σκηνῆς, κλονιζόμενος ὑπὸ τῆς ψευδοῦς μέθης, μία αἴγλη ὄλβου καὶ θριάμβου περιέλουε τὴν νεανικὴν του μορφήν.

Εὐτυχῶς τὰ χειροκροτήματα ἐκείνα δὲν τὸν ἐμέθυσαν ὀριστικῶς. Ἦρχισε νὰ ἀφυπνίζεται ἐνωρὶς ἀπὸ τὸν ποιητικὸν ἐφιάλτην. Μία δυσφορία ψυχικὴ διεδέχθη τὸν πρῶτον ἐνθουσιασμόν. Συνηθάνετο ὅτι ἡ Τέχνη, τὸ Θέατρον, ἡ Ποίησις, δὲν ἦτο τὸ στοιχεῖόν του, ὁ προορισμός του, τὸ ἰδανικόν του. Ἐδίψα κατὶ ἄλλο ἡ φιλοδοξία του. Κάτι ἄλλα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔλειπε καὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἔτι διευκρινισθῇ ἐν τῇ συνειδήσει του. Ποῦ καὶ πῶς νὰ τὸ ἀναζητήσῃ; Αἱ λεωφόροι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἠνοίγοντο εὐρείαι ἐνώπιόν του. Ποίαν ν' ἀκολουθήσῃ; Πῶς θὰ εἵρῃ τὸν δρόμον του, διὰ νὰ μὴ ἀποπλανηθῇ; Ὁ κύκλος τῶν λογίων τοῦ ἐφαίνετο τώρα στενός, πνιγρός, ἀνυπόφορος. Ἡ ναυτικὴ ζωὴ ἤρχισε νὰ τοῦ φέρῃ ψυχικὴν ἀσφυξίαν,

ὅταν μάλιστα ἡ καμαρίλλα τοῦ Ὑπουργείου τὸν ἔθαψε ζωντανὸν ἐπὶ μίαν τριετίαν εἰς ἓν σκωληχόδρωτον καὶ ἀποπνικτικὸν δωμάτιον τοῦ Λιμεναρχείου, διὰ νὰ τακτοποιῇ ναυτολόγια, νὰ καταμετρῇ λέμβους, νὰ ἀνακρίνῃ καμαρότους!! Μέσα εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ φυσικὴν ὑγγρασίαν τῆς τρώγλης ἐκείνης ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ὀξειδωθοῦν τὰ χρυσᾶ σειρήτια τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τὰ χρυσᾶ ὄνειρα τῆς ποιητικῆς του νεότητος; Ἡ πρώτη βιαία ἀπογοήτευσις τὸν συνεκλόνισε. Εἰς τὸ βάθος τῆς ἀφυπνιζομένης ψυχῆς του ἕνας δλόκληρος κόσμος ἐσείετο, ἐκρημνίζετο, ἀνετρέπετο, διὰ νὰ ἀναστηλωθῇ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων του ἄλλος, νέος, ἀληθινός, φωτεινότερος. Ἡ δοκιμασία ἔληγε. Ἡ μεταμόρφωσις συνετελείτο. Ἡ φύσις ἢ ἡ τύχη — ἀδιάφορον — ἀνεσκέυαζε τὸ λάθος τῆς. Ποίαν ἄρᾳ γε ἐκπληξιν ἐπεφύλασεν;

Καὶ εἰς μίαν ἀποφασιστικὴν στιγμὴν, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἀξίζουν καὶ συγκεφαλαιοῦν ὅλην μας τὴν ζωὴν ἐνίοτε καὶ ὅλην μας τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἀθλιότητα, ἐξεκίνησε ἐν πρωϊνὸν μὲ σταθερὸν βῆμα, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν προσωπάρχην τοῦ Ὑπουργείου, καί, μὲ μίαν ἐδαφιαίαν ὑπόκλισιν, τοῦ ἐπέστρεψε τὰ χρυσᾶ σειρήτια καὶ τὸν πολὺκλαυστον βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ:

— Πάρετε πίσω τὰ γαλόνια μου καὶ δότε μου τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν μου!

Καὶ παρητήθη καὶ ἔφυγε. Διὰ ποῦ; εἰς ποίους νέους δρίζοντας;

* *

Ἀπὸ τότε τὸν ἔχασα διὰ κάμποσον καιρόν. Εἰς τοὺς φιλολογικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς κύκλους δὲν ἐφαίνετο. Ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, ὅπου ἐδίδεν ὕλην σννεργασίας, ἐξηφανίσθη. Οἱ θεατρικοὶ κύκλοι, οἱ ὁποῖοι παρ' ὀλίγον νὰ τὸν ἔπαιρναν εἰς τὸν λαϊκὸν τῶν, καὶ μεθ' ὧν ἐξήντλει τοὺς μισθοὺς του εἰς κεράσματα καὶ τὸν καιρόν του εἰς ἀερολογίας περὶ τέχνης καὶ ἀποκολοκυνθώσεως, δὲν τὸν ἐπανεῖδον πλέον.

Ἐξαφνα, μίαν πρωΐαν, τὸν συναντῶ ἐν Πειραιεὶ ἐφ' ἀμάξης σπυδούσης δρομαίως. Ἐφαίνετο πολὺφροντις καὶ πολὺασχολος. Μὲ εἶδε καὶ ἐσταμάτησε.

— Τί γίνεσαι; ποῦ τρέχεις; ποῦ ἐχάθης; τὸν ἐρωτῶ.

— Πηγαίνω εἰς τὸ ἐργοστάσιον... εἰμαι πνιγμένος στὴ δουλειά...

— Ἐργοστάσιον;... Σὺ;... Πῶς;... Ποῦ;

— Δὲν τὸ ἔμαθες; Ἐγὶνα βιομήχανος. Ἐχω τώρα ἓνα ὥραιον κλωστήριον καὶ ὑφαντουργεῖον...

— Ἀστεῖζεσαι;

— Δὲν ἀστεῖζομαι καθόλου. Θέλεις νὰ ἔλθῃς νὰ τὸ ἰδῇς;

Καὶ ἐπειδὴ ἔμεινα καρφωμένος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως

— Ἐλα, ἔλα! μοῦ λέγει. Μὴ χάνωμεν καιρόν. Ὁ χρόνος εἶνε γρήμα. Ἡ ζωὴ τρέχει καὶ δὲν τὴν προφθάνομεν. Ἄφησε τὰς συγκινήσεις καὶ τὸ σκηνικὸν ὕψος, καὶ ἔλα μαζί μου.

Μὲ ἤρπασε σχεδὸν διὰ τῶν στιβαρῶν του βραχιόνων, μὲ ἐκάθισε

πλησίον του, και μετ' ὀλίγον ἡ ἄμαξα ἐσταμάτησε πρὸ μεγάλης θύρας.

Ὅταν τὴν ἤνοιξεν ὁ θυρωρὸς, εὗρέθη ἐντὸς αὐλῆς ἀπεράντου καὶ

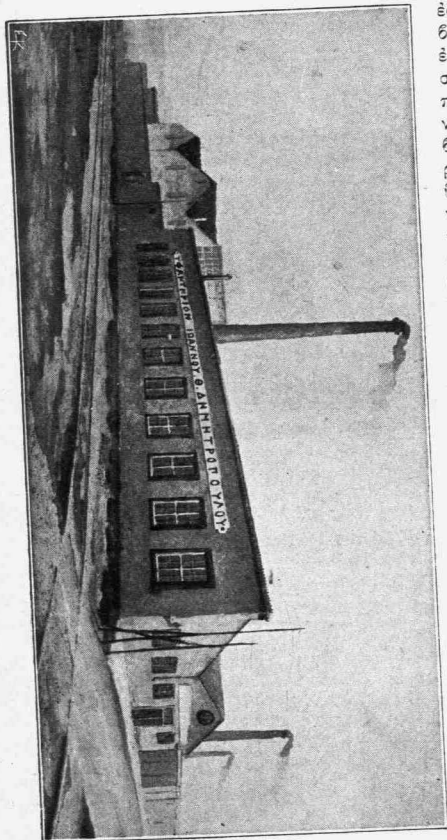
ποικιλομόρφου. Βυτία ἐδῶ, δέματα ἐκεῖ, στίβαι βάμβακος παρέκει, ἐργαλεῖα, ἱκριώματα, σωροὶ γαιανθράκων, πτύα, ἁμάξια χειροκίνητα, πλόκαμοι ἀρτιθαφῶν νημάτων αἰωρούμενοι ἐπὶ σχοινίων ὑπὸ τὸν ἥλιον, μηχανήματα ἐν ἀπομαχίᾳ, κύλινδροι καὶ ἄξονες ἄχρηστοι, δοχεῖα χρωματιστικῶν ὑλῶν, κίνησις ἐργατῶν διασταυρουμένων, ἀπὸ τοῦ βάθους δὲ τοῦ ἐργοστασίου ὁ κρότος τῶν βρυχωμένων μηχανῶν καὶ ὁ ὄξυς βόμβος τῶν στροβιλιζομένων ἀπειρίθμων τροχῶν, τροχίσκων, ἀτράκτων καὶ στροφίγγων, μοῦ ἐδιδόν τὴν πρώτην εἰκόνα τοῦ ἀλλοκότου περιβάλλοντος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπανεύρισκον τὸν ὄνειροπόλον ἀεροβάτην τῆς χθῆς.

— Ὅστε δὲν γράφεις πλέον τετράστιχα; Διεξεύχθης τὰς Μούσας; τοῦ εἶπα παίζων.

— Δὲν τὰς διεξεύχθην διόλου. Ἀλλὰ, καθὼς βλέπεις, τὰς ἐξεύξα ἐδῶ εἰς ἄλλου ῥυθμοῦ τετράστιχα καὶ

ὁμοιοκαταληξίας, μοῦ ἀπήντησε χαμογελῶν. Κύτταξε ἐκεῖ!..

Με εἰσήγε τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰς τὸ εὐρὺ διαμέρισμα τοῦ κλωστήριου, ὅπου δεκάδες κορασίων ἐργατικῶν καὶ ῥοδοκοκκίνων, παρετάσσοντο κατὰ συστοιχίας ἀσχολούμενα ἐν θρησκευτικῇ σιωπῇ πρὸ

τῶν ἱλιγγιωδῶς περιστρεφόμενων ποικιλωνύμων μηχανισμῶν τοῦ κατεργαζομένου βάμβακος. Καί ὄντως. Αἱ Μοῦσαι, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐξεγελοῦσαν ἕως χθές καὶ τὸν εἰρωνεύοντο, τώρα τοῦ γνέθουν, τοῦ κλώθουν, τοῦ ὑφαίνουν, τοῦ δημιουργοῦν χρυσίον, εὐμάρειαν, κοινωνικὴν θέσιν, εὐτυχίαν, μέλλον, ὄνομα, ὄλβον ἀληθινόν. Ὁ ρυθμὸς τῶν κινουμένων μηχανῶν τοῦ μοῦ ἐφάνη πολὺ ἀρμονικώτερος ἀπὸ τὸν ρυθμὸν τῶν ποιητικῶν τοῦ στροφῶν, καὶ αἱ εἰκόνες τῆς παλλομένης, τῆς σπαργώσης καὶ ἐκχειλιζούσης ἐκεῖ ζωῆς πολὺ πλεόν ζωνταναὶ καὶ συγκινητικώτεραι ἀπὸ τὰς σκηνάς τῶν θεατρικῶν τοῦ ἔργων. Οἱ ἀτμοὶ τοῦ οἴστρου καὶ τῆς ποιητικῆς παραξάλλης, οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε τοῦ ἐκίνουν τὴν ψυχὴν εἰς ἡδονικὸν παραλήρημα, τώρα — ὑπὸ τὸ ἐργηγορὸς καὶ διαπεραστικὸν βλέμμα του, τοῦ κινοῦν ὅλον ἐκείνον τὸν δαιμονιώντα δαίδαλον τῶν μηχανῶν καὶ εἰστρηλατοῦν ὅλον ἐκεῖνο τὸ τεράστιον καὶ πλατύστομον καὶ βροντοκοποῦν μεγαθῆριον τῆς ἐργασίας!

*
* * *

Ἀλλὰ τὸ ἐκπληκτικὸν δὲν εἶνε ὅτι ἥλλαξεν ἀπλῶς ἐπάγγελμα, ἔργον, θρησκείαν, βωμούς, ἰδανικά. Τὸ νὰ πετάξῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὸ χαρτοθυλάκιον καὶ τὰς οὐτοπίας τοῦ ποιητοῦ, τὸ νὰ ἐκσφενδονίσῃ τὰς ἐπωμίδας ἀξιοματικῶς τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, διὰ νὰ αὐτοσχεδιασθῇ εἰς ἐμποροδισμόν, ἡδύνατο νὰ ἐκκληφθῇ καὶ ὥς μία ἐκκεντρικότης ἢ νεανικὴ φρενοτροπία. Τὸ ἀπίστευτον εἶνε ὅτι μετουσιώθῃ εἰς τὸ νέον ἔργον του, τὸ ἐνεσαρκώθῃ, τὸ ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὰς φλέδας του, ἐνεθύθῃ τὰ μυστήριά του, ἐξίχνιασε καὶ κατέκτησε τὰς ἴνας τῶν λεπτομερειῶν του, εἰσέδυσεν εἰς τὰς πλέον ἀδιεξήγητους ἀτραπούς του, ὥς νὰ ἦτο ὠπλισμένος μὲ πείραν καὶ εἰδικότητα πολυχρόνιον. Μὲ θέλησιν ἀδάμαστον, μὲ ἀφοσίωσιν καὶ ἐπιμονὴν χαλυβδίνην, ἐγίνε τάχιστα κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς πολυσχιδοῦς καὶ μυριομόρφου ἐργασίας του. Ὁ θαυμασμὸς μου δὲ ἐκορυφώτο ὅλον ἐν καὶ περιέπιπτον ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν ὅταν, περιάγων με ἀνὰ τὰ τμήματα αὐτῆς, μοῦ ἔλεγε ἐν πρὸς ἐν τὰ πάντα, τὸν μηχανισμόν των, τὴν λειτουργίαν των, τὸν προσρισμὸν των.

— Βλέπεις ἐδῶ; μοῦ λέγει. Εἶνε ἡ πρώτη κινητήριος δύναμις. Εἶνε μία νεωτέρα τελειοτάτη μηχανὴ μὲ ἡλεκτρικὰς ἀναφλέξεις καὶ μὲ μηχανήματα ἀεριοπαραγωγόν. Δηλαδή τρέφεται ἐξ ἑαυτῆς, διὰ νὰ ὁμιλήσω ποιητικῶς — μοῦ προσθέτει μειδιῶν. Παράγει κινουμένη τὸ ἀέριον, τὸ ὁποῖον τὴν κινεῖ.

Καὶ ἤρχισε νὰ μοῦ ἐξηγῇ τὴν πολὺπλοκον διασκευὴν τῆς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοοῦσα τίποτε.

— Ἄς εἶνε. Ἀρκεῖ νὰ μάθῃς ὅτι ἡ μηχανὴ αὐτὴ μοῦ δίδει οἰκονομίαν ὅκτω χιλιάδων δραχμῶν κατ' ἔτος. Μοῦ δίδει — διὰ νὰ σε εὐχαριστήσω μὲ μίαν πάλιν ποιητικὴν εἰκόνα — τὸ πρῶτον ἐπαναληπτικὸν ὄπλον κατὰ τοῦ συναγωνισμοῦ, διότι πρέπει νὰ ξεύρῃς ὅτι τὸ εἶδός μας διεξάγει κρατερόν καὶ πεισματῶδη ἀγῶνα.

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ μοῦ ἐξηγῇ λεπτομερῶς τὴν ἐξέλιξιν τῆς κλωστικῆς καὶ ὑφαντικῆς διαδικασίας:

— Ἴδου· αὐτὸ ἐδῶ εἶνε τὸ *τιναχτήριον*. Τινάζεται καὶ καθαρίζεται πρῶτα — πρῶτα ὁ βάμβδαξ, ποῦ βλέπεις ἐκεῖ· εἰς στίβας. Ἐδῶ εἶνε τὸ *χάριτζ*, τοῦτέστι τὰ *ξανθήρια*, ὅπου ἀραιοῦται καὶ ἀποφαίνεται. Ἐπειτα μὲ τοὺς *σύρτας* αὐτοὺς ἐκεῖ στρώνεται ἡ μακρὰ ταινία, ἡ ὁποία μεταδιβάσσεται — ἃς εἶπω *διοχετεύεται* ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον, προσέθηκε μειδιῶν κάποιον πικρὸν μειδίαμα — εἰς αὐτὸ ἐδῶ τὸ *μηχάνημα*. Εἶνε αἱ *προγνέστριαι*, ὅπου ὁ βάμβδαξ βαθμηδὸν ἐκλεπτύνεται. Κατόπιν μεταβαίνει εἰς τὰ κυρίως κλωστικὰ μηχανήματα, τὰ ὁποία ὀνομάζονται *κλώστριαι*, καὶ ὅπου παράγεται τὸ νῆμα καὶ κανονίζεται· τὸ βάρος, τὸ πάχος καὶ ἡ ἀπαλότης του. Ὑστερα, μὲ τὰς *ἀνέμας* αὐτὰς ἐδῶ μετατρέπεται εἰς *πλοκάμους*. Κατόπιν ἔρχεται εἰς τὸ *βαφεῖον*, ὅπου τὸ νῆμα δέχεται τὰ διάφορα χρώματα κατὰ τὰ προετοιμαζόμενα σχέδια. Πρέπει νὰ μάθῃς ὅτι ἡ βαφικὴ ἔχει πολλὰ μυστικὰ δυσεξιχνίαστα. Καταντᾷ κάθε μεγάλο ἐργοστάσιον εἰς τὴν Εὐρώπῃ νὰ ἔχῃ ἰδικόν του μυστικόν. Εὐτυχῶς, κατῴρθωσα νὰ συλλάβω ἐκεῖνα ποῦ μοῦ χρειάζονται.

Καὶ μὲ ὠδήγει παντοῦ καὶ μοῦ ἐξήγει πράγματα καὶ ὀνόματα ἀκατάληπτα καὶ αἰνιγματώδη δι' ἡμᾶς τοὺς ἀτυχεῖς καλαμαράδες! *Στριπτήρια*, *καρουλίθραι*, *μασουρίστραι*, *διάστραι*, *τυλίχτραι*, *κολλαρίστραι*, καὶ ὅλα τὰ προκαταρκτικά μηχανήματα, δι' ὧν τὸ βαμμένον πλέον νῆμα μετατρέπεται εἰς στήμονα, καὶ ὁ στήμων, μὲ τὰς ἀστραπικίως διασταυρουμένας κερκίδας, εἰς ὕφασμα. Ἐπειτα ἄλλα ἀστραπικίως διασταυρουμένας κερκίδας, εἰς ὕφασμα. Ἐπειτα ἄλλα — μηχανήματα, ὀνόματα, λεπτομέρειαι: *κολλαρίστραι*, *σιδηρωτήρια*, *λειαντήρια*, *διπλωτήρια*, καὶ τελευταῖον ὁ αὐτόματος *μετρητήρ*, δι' οὗ τὸ ὕφασμα καταμετρεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς κυλίνδρους, ἔτοιμον πλέον διὰ τὸ ἐμπόριον.

— Βλέπεις πόσον δίκαιον εἶχον οἱ ἀρχαῖοι συνδυάσαντες τὸν Λόγιον Ἑρμῆν μὲ τὸν Κέρδῳ, μοῦ λέγει ἐν τέλει χαριτολογῶν. Ὁ Λόγιος δὲν τολμᾷ πλέον νὰ μοῦ κάμνῃ ἀπιστίας καὶ ἀποπλανήσεις διότι τὸν ἔχω ἐδῶ ὑπὸ τὸ μαστίγιον τοῦ Κερδῶ. Σὲ διαβεβαιῶ δὲ ὅτι μόνον τώρα, ὅτε ἔγινε ἐμποροβιομήχανος, ἡμπορῶ νὰ αἰσθάνωμαι καὶ νὰ ἀπολαμβάνω τὰς ἀληθινὰς συγκινήσεις τῆς Τέχνης καὶ τῆς Φιλολογίας.....

Μέσα εἰς τὸ χάος ἐκεῖνο τῶν στριβολιζομένων μηχανῶν, τῆς κινήσεως, τοῦ θορύβου, ἤχου καὶ ἐβλεπα ὅλον αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς μεταμορφώσεως καὶ δὲν τὸ ἐπίστευα ἀκόμη. Ἐνόμιζα ὅτι ὠνειρευόμην ἐγὼ τώρα πλέον, γὰρ τὸν βλέπω ἀφυπνισθέντα εἰς τοιαύτην πραγματικότητα. Ἐκεῖνος μοῦ ἐξήγει πῶς ὁ βάμβδαξ, ἡ πρώτη ὕλη, ἐξελίσσεται εἰς ὕφασμα τέλειον, καὶ ἐγὼ ἐθαύμαζον καὶ ἡπόρουν πῶς εἰς ἑξαλλος καὶ φαντασιολόγος μέχρι χθὲς ποιητῆς ἐξεκλίχθη αἰφνιδίως, ὥς διὰ μαγικῆς δικλιδός, εἰς τέλειον βιομήχανον, κατέχοντα ἐν, ἂν ὅχι τῶν μεγαλειτέρων, ἀλλ' ὅμως τῶν ἐντελεστερῶν καὶ μᾶλλον

εθιόνων ύφαντουργείων τοῦ Πειραιῶς ἐκτείνουν τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν τοῦ ἀκτῖνα εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁμολογῶ ὅτι μὲ κατέπληξε καὶ μὲ συνεκίνησε βαθύτατα ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆ τοῦ συμπαθοῦς φίλου. Μοῦ ἐφάνη, ἂν καὶ πολὺ νέος, παιδί σχεδὸν ἀκόμη, ὥσάν περιβεβλημένος κάποιαν αἴγλην σεβασμοῦ, ὥσάν ἱερεὺς καὶ μύστης εἰς τὸν ναὸν ἐκείνον τῆς προσευχῆς, ὅπου οἱ κρότοι τῶν μηχανῶν, οἱ διασταυρούμενοι πανταχόθεν, ἐτόνιζον καὶ ἐμελπον τὸν ἀθάνατον ὕμνον τῆς ἐργασίας.

ΚΩΝ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ

ΠΡΟ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, ἡ ἐν Ἀθήναις Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης δὲν ἠδύνατο νὰ καυχᾶται ἐπὶ εὐημερίᾳ. Δὲν εἶχε παρὰ μίαν ἀχουροειδῆ Συναγωγὴν καὶ τὴν ἀρνητικὴν περιουσίαν χρέους ἑξακισχιλίων δραχμῶν. Σήμερον ἔχει ὡραίαν Συναγωγὴν ιδιόκτητον, Σχολεῖον εἰς τὰ ἰσόγεια αὐτῆς, ἰδιαιτέρον νεκροταφεῖον μὲ φυλακεῖον, οὐδὲν χρέος καὶ περιουσίαν θετικὴν, ἀντιπροσωπεύουσαν πλέον τῶν 30,000 δρ.

Ἡ εὐημερία αὕτη ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δρασίαν τοῦ κ. Α. Κωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ 1900 ἐξελέγη Πρόεδρος τῆς Κοινότητος καὶ τοιοῦτος διατελεῖ μέχρι σήμερον. Κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς ἐξαετίας, ὁ κ. Κωνσταντίνος ἀνέδειξε τόσῃν δραστηριότητι ὥστε νὰ ἐπιτευχθοῦν τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἀπηριθμήσαμεν ἀνωτέρω καὶ νὰ δειχθῇ ὅτι ἡ Κοινότης εὗρεν ἐπιτέλους τὸν ἀνθρώπον τῆς.

Ὁ κ. Α. Κωνσταντίνος δὲν εἶνε μόνον τὸ διαπρεπέστερον μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων μελῶν τῆς παρ' ἡμῖν κοινωνίας. Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τῇ 1865, καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἐκεῖ τὸ Γυμνάσιον, ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς φοιτητὴς τῶν Φυσικομαθηματικῶν καὶ μαθητὴς τῆς Τηλεγραφικῆς Σχολῆς. Τῇ 1885, ἐφωδιασμένος μὲ δύο διπλώματα, ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιους ὅπου εὗρισκομεν αὐτὸν μετὰ τρία ἔτη διπλωματοῦχον τῆς ἀνωτέρας Σχολῆς τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῆς Τηλεγραφίας, καὶ τμηματάρχην μηχανικὸν τῆς ἐταιρείας «Ἐδισων».

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ καλὸς ἠλεκτρολόγος κατέρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰσηγητὴς τῶν θαυμάτων καὶ τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης